

Breivik wil studeren

Anders Breivik (inmiddels 34 jaar) heeft een ideologisch geïnspireerde massamoord gepleegd. Hij is veroordeeld tot de maximale straf die daarvoor in Noorwegen staat: 21 jaar. Hij wil nu vanuit zijn cel een bachelorprogramma Politieke Wetenschappen gaan volgen bij de Universiteit van Oslo. Net zoals in Nederland hebben Noorse gedetineerden namelijk recht op onderwijs en vorming;¹ en blijkbaar biedt deze universiteit faciliteiten voor afstandsonderwijs. De penitentiaire autoriteiten ondersteunen zijn studieaspiraties met het oog op zijn re-integratie in de samenleving: eertijds had hij zijn middelbare-schoolopleiding voortijdig afgebroken en met een universitair diploma kwalificeert hij zich alsnog voor de arbeidsmarkt. Maar op dit moment laat de universiteit hem nog niet toe omdat hij niet het vereiste vakkenpakket heeft (BBC 6/8/2013).² De rector verklaart echter uitdrukkelijk dat de toelatingsregels zonder aanzien des persoons worden toegepast. Als Breivik aan de eisen voldoet, zal hij ongeacht zijn strafblad worden toegelaten: "We cannot refuse anyone the chance of studying at the University of Oslo" (The Local 30/7/2013).³

In dat opzicht is de Noorse situatie gelijk aan die van het Nederlandse hoger onderwijs. Het enige verschil is dat een Nederlandse student de toegang tot een opleiding kan worden ontzegd als deze 'door zijn gedragingen of uitspraken blijkt gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een of meer beroepen waartoe de door hem gevolgde opleiding hem opleidt, dan wel voor de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening' (artikel 7.42b WHW).⁴ Het gaat dan bijvoorbeeld om een medische student die patiënten onheus bejegent. Het is weinig plausibel dat dit wetsartikel van toepassing zou worden verklaard op een Nederlandse Breivik die een bacheloropleiding Politicologie zou willen volgen, zeker niet als deze in de vorm van afstandsonderwijs zou worden gegoten.

In een Brits studentenmagazine betoogt Will McCurdy dat hoger onderwijs ertoe kan bijdragen de horizon van studenten te verbreden, ideologische vooroordelen te ontkrachten en extremisten zoals Breivik te resocialiseren (York Vision 10/8/2013).⁵ Maar in Oslo hebben sommige docenten Politicologie laten weten dat ze weigeren hun handen vuil te maken aan deze massamoordenaar. Kunnen zij in geweten argumenteren dat hij uit hun faculteit geweerd moet worden?

1. In de eerste plaats zouden zij kunnen aanvoeren dat hun studenten niet mogen worden blootgesteld aan pogingen van een medestudent om zijn verderfelijke opvattingen te verbreiden. Door Breivik toe te laten, zou hij een platform krijgen om zijn rechts-extremistische gedachtengoed binnen de faculteit aan de man te brengen.
2. In de tweede plaats is er het risico dat docenten door de toelating van een radicale agitator belemmerd zullen worden om voor alle studenten een evenwichtig studieklimaat te scheppen waarin alle aspecten van de studiethema's optimaal aan bod zullen komen. Zullen ze niet te veel tijd kwijt zijn om Breivik tot de orde te roepen en hem tegenspel te bieden?
3. In de derde plaats lopen zij het risico dat de kennis en vaardigheden die zij aandragen, door Breivik misbruikt worden om zich tot een gewiekste revolutionair te ontwikkelen, die de normen en waarden van de facultaire gemeenschap aan zijn laars lapt.

Daar staat tegenover dat men zich, door Breivik te weren, aan discriminatie schuldig maakt. Het hek is van de dam als men iemand op grond van zijn politieke overtuiging de toegang tot de opleiding meent te mogen ontzeggen. Bovendien handelt men in strijd met de basiswaarden van de universiteit, die gegrondvest is op academische vrijheid en vrijheid van meningsvorming en meningsuiting. En *last but not least* is er het argument van de rector: we zijn wettelijk verplicht iedere student toe te laten die aan de toelatingseisen voldoet. De universiteit is een dienstverlenende instelling die zich niet, zoals artsen, op een recht van vrije patiënten- of cliëntenkeuze kan beroepen.⁶ Het zou onprofessioneel zijn een student van de aangeboden diensten uit te sluiten vanwege diens strafblad, vanwege diens verwerpelijke opvattingen of vanwege diens eventuele bedenkelijke loopbaanaspiraties.

Wes Holleman

weblog onderwijs 13-8-2013

<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ http://www.commissievantoezicht.nl/dossiers/onderwijs_en_vorming_volwassenen/onderwijs_en_vorming/

² <http://www.insidehighered.com/quicktakes/2013/07/30/u-oslo-debates-application-mass-killer> (30/7/2013), <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-23591460> (6/8/2013),

<http://www.globalpost.com/dispatch/news/regions/europe/130806/anders-behring-breivik-rejected-oslo-university> (6/8/2013),

<http://www.insidehighered.com/quicktakes/2013/08/07/u-oslo-rejects-application-killer-77> (7/8/2013)

³ <http://www.thelocal.no/20130730/breivik-applies-to-study-political-science-at-oslo-university> (30/7/2013)

⁴ http://www.st-ab.nl/wetten/0718_Wet_op_het_hoger_onderwijs_en_wetenschappelijk_onderzoek_WHW.htm
(daarnaast kunnen stagebiedende instellingen een justitiële Verklaring Omtrent Het Gedrag (VOG) eisen, bijvoorbeeld als de stagiair met kinderen omgaat).

⁵ <http://www.yorkvision.co.uk/comment/should-anders-breiviks-application-to-study-at-the-university-of-oslo-be-accepted/10/08/2013>

⁶ In de Nederlandse verhoudingen gaat deze stelling in elk geval voor *openbare* instellingen van hoger onderwijs op. In hoeverre kunnen *bijzondere* onderwijsinstellingen studenten weren als zij menen te moeten vrezen dat een student hun levensbeschouwelijke grondslag niet zal respecteren?